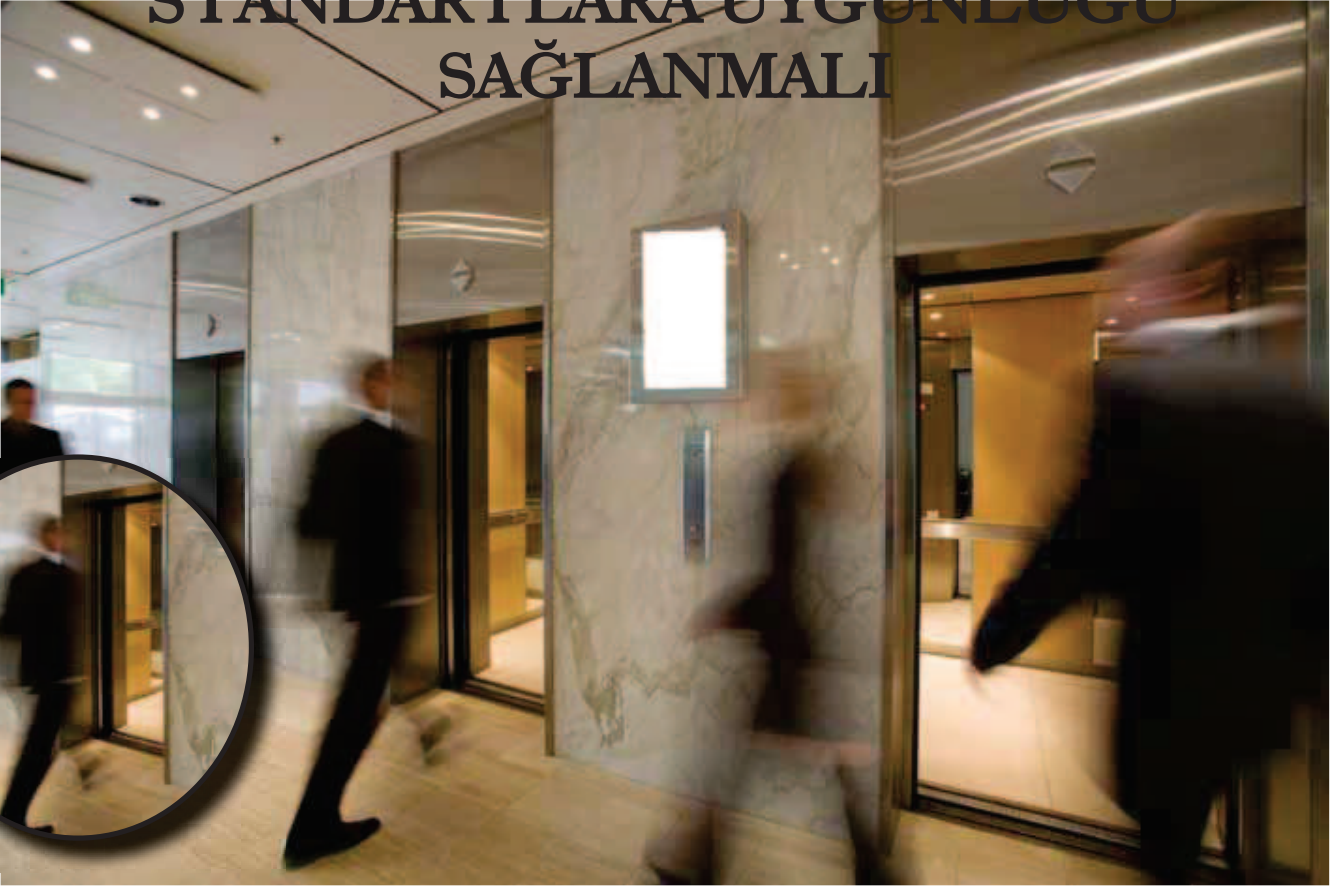

EDİTÖRDEN

Bülent Çarşıbaşı
Elektrik Mühendisi

EMO İzmir Şubesi Asansör ve Elektromekanik Taşıyıcılar Komisyonu Başkanı

ASANSÖRLERİN YÖNETMELİK VE STANDARTLARA UYGUNLUĞU SAĞLANMALI

Elektrik Mühendisliği Dergimizin 452. sayısının asansör konusuna ayrılması ve bana verilen bir görevle de bu dosyanın editörlüğünü üstlenmem, yaklaşık 40 yıllık meslek yaşantım içinde heyecan ve gurur verici bir çalışma oldu. Bu onurlu göreve beni layık gören Elektrik Mühendisliği Dergisi Yayın Kurulu'na teşekkür ederim.

1990 yılında fiili olarak başladığım bu sektörün proje, tasarım, imalat, montaj velhasıl tüm aşamalarında büyük bir zevkle çalıştım. 1997 yılından bugüne de akademik anlamda başladığım çalışmalarımı, EMO bünyesinde de sürdürdüm. Öncelikle Odamız İzmir Şubesi Asansör Komisyonu'nda birlikte çalıştığım çok değerli arkadaşlarıma ve Asansör Daimi Komisyonu'nda çalıştığım meslektaşlarıma teşekkür ederek yazıma başlamak istedim.

Dünya nüfusunun hızla artması, köylerden kentlere olan akınlar, şehirlerde arsaların çok değerli hale gelmesi; barınma ve ticaretin yüksek yapılara doğru yönelmesine neden olmuştur. Herkes yüksek yapıların tasarı-

mının öncelikle yapıldığı ve asansörlerin de buna göre tasarlandığını düşünmektedir. Hâlbuki tam tersi olup, düşünülen yüksekliğe uygun asansör yapılabirliği çözümlendikten sonra yüksek yapılar projelendirilmektedir. Bugün dünyanın işletmedeki en yüksek binası Dubai'deki Burj Dubai'nin yüksekliği, kule hariç 818 metre olup, bu binanın "asansör trafik hesabı" yapıp, asansör ve yürüyen merdiven seçimleri yapılmış, bina bu çözüm doğrultusunda inşa edilmiştir. Yine proje aşamasında 1000 metrelik dünyanın en büyük binasının yapılması; asansör ve yürüyen merdiven, yürüyen bant tasarımlarının neticesine göre düzenlenecektir.

Asansörler günlük hayatımızın vazgeçilmez birer unsurlarıdır. Taşıt araçlarından daha fazla kullanılan bu elektromekanik taşıyıcılar güvenli ve sağlıklı olmalıdır. Günümüzde binalarımıza büyük bir katma değer katan bu sistemler, aynı zamanda binalarımızın vazgeçilmez bir parçası olarak her aşamasında mühendislik hizmetlerinin en yoğun yer aldığı bir meslek alanı olarak kabul edilmektedir. Ancak pratikte

ve özellikle ülkemizde mühendislik hizmetlerinin her alanda olduğu gibi, bu alanda da yeterli derecede önemsenmediği, zaman zaman göz ardı edildiği bilinmektedir. Bunun faturasını da insan hayatıyla yani canımızla ödemekteyiz. ELA (Avrupa Asansör Birliği) rakamlarına göre 25 AB ülkesi ve Türkiye olmak üzere 26 ülkede 2013 yılında asansörlerde yaşanan kayıtlı 17 ölümlü kazanın 12'sinin ülkemizde meydana geldiği bilinmektedir. Bu nedenle tüm çalışanlar, hatta halkımızda işçi sağlığı ve güvenliği kültürünün yerleşmesi için başta Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olmak üzere ilgili tüm bakanlıklara, işverenlere, işveren örgütlerine, sendikalara, yazılı ve görsel basına, meslek odalarına ve sektörel derneklere önemli görevler düşmektedir.

Asansör Mühendislik İşidir

Asansörlerle ilgili ilk ciddi bilimsel çalışma; "Asansör Semineri" adı altında İzmir'de EMO'nun öncülüğü ile 26-27 Ekim 1993 yılında yapılmıştır. 2006 yılında Asansör Sempozyumu'nu gerçekleştiren Odamız, bu tarihten sonra Makina Mühendisleri Odası (MMO) ile birlikte 2 yıl aralıklar ile 2008-2010-2012 yıllarında ve bu yıl 25-27 Eylül tarihlerinde "Güvenlik ve Teknoloji" ana temasıyla Asansör Sempozyumu ve Sergisi'ni başarıyla gerçekleştirmiştir. Bu sempozyumla ilgili haberleri ve bazı bildirimleri de dosya kapsamında dergimiz içinde görebileceksiniz. Daha önceki sempozyumlarla ilgili tüm yayınlarımızı da Odamız basılı yayınlarından ve İnternet sitesinden temin edebilirsiniz. Her yıl farklı temalar seçilerek, ülkemizin bu sektör ve paydaşları ile ilgili sorunlarının ortaya çıkarılıp; bilimsel ve teknolojik bildirimler, yabancı konuklar, çalıştaylar, paneller, açık oturumlar, çocuklara ve mühendislere yönelik pratik eğitimlerin ve kursların yapıldığı sempozyumların bundan sonra da devam etmesi için elimizden gelen tüm çabayı sarf edeceğimizi özellikle belirtmek isterim. 2012 yılında "Asansörlerde Enerji Verimliliği" konusu işlenirken, 2014 yılında İstanbul'daki asansör faciası yaşanmadan önce "Asansörlerde Güvenlik ve Teknoloji" temasının belirlenmiş olması, Odamızın bu konudaki öngörülerinin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur.

Tüm bu çalışmalarımızın neticelerini de yavaş yavaş almaya başladık. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, sempozyumda ilk defa ülkemizin asansör envanteri ile ilgili bilgileri, açıklamıştır. Ülkemizdeki asansör sayısının 431 bin 184 olduğu bu asansörlerin 152 bin 278 adedinin periyodik kontrolünün gerçekleştiği, periyodik kontrol gerçekleştirilen asansörlerin yüzde 65'inin kullanılmasının sakıncalı olduğu açıklanmıştır. Bu veriler ışığında ülkemizdeki asansörlerin ancak üçte birine periyodik kontrol uygulaması yapıldığı, yaklaşık 3 yıllık bir süreçte kontrol edilen asansör sayısının yetersiz olduğu görülmektedir. Kontrol edilen 3 asansörden 2'sinin kullanılmasının sakıncalı olduğu, bu oranın çok yüksek olduğu, bu konuda da Bakanlığın personel sayısını arttırarak yetkili montaj ve bakım firmalara yönelik denetimleri genişleterek sürdürmesi gerekmektedir. Ayrıca merdiven altı olarak tabir edilen bakım firmalarının sektörde faaliyetlerinin engellenmesi, periyodik kontrol sonucu uygunsuz bulunan

asansör ve bakımcı firmalara Bakanlıkça da yaptırımında bulunulması gerektiği ve periyodik kontrollere ilişkin bakım firmalarının sorumluluklarının artırılmasının gerekliliği vurgulanmıştır.

Asansörlerin sadece elektrik ve makine mühendisliği disiplinlerinin meslek alanına girdiği, asansörlerin tasarımından, projelendirilmesine, montajından, işletilmesine, bakımından, periyodik kontrolüne kadar bir mühendislik hizmeti olduğu malumunuzdur. Asansör tasarımı, projelendirilmesi, malzemesi, montajı, risk değerlendirmesi, bakımı, revizyonu, periyodik kontrolü, iş güvenliği, enerji verimliliği, mevzuat ve ilgili standartlar konusunda teorik ve uygulamalı bilgiye sahip uzmanlaşmış mühendislere sektörün gereksinim duyduğu açıktır. Bu dergimizde sadece asansör konusunu işliyoruz. Halbuki yürüyen merdivenler, yürüyen bantlar, insan taşımak üzere tasarımılanan kablolu taşıma tesisatı (füniküler sistemler, teleferik, tele-siyej, tele-ski vb.) konuları da meslek alanımız içerisinde bulunmaktadır. 19 Ocak 2005 tarih 25705 sayılı Yönetmelik ile bu tesisatların işletme teknik ruhsatının verilmesi ve yıllık kontrollerinin yapılması görevi de EMO ve MMO'ya birlikte verilmiştir. 2009 yılında çıkan Tebliğe göre bugüne kadar 22 tesis için süreç işletilmiş ve yeterli görülenlere ruhsatları verilmiştir. EMO olarak Asansör Komisyonumuzun adını da 40. Dönem'de Asansör ve Elektromekanik Taşıyıcılar Komisyonu olarak değiştirmiş bulunmaktayız. Meslektaşlarımızın bu konulara yönelmesi ve eğitimler verilmesi hususunda ilerleyen tarihlerde çalışmalar yapmak zorundayız.

Yönetmeliklerden Habersizler

İçinde bulunduğumuz çağda iletişim imkânları o kadar geniş ve o kadar herkese açık ki, bu bilgi deryasında hala bilgisiz dolaşmak gerçekten çok ilginç. Asansör mevzuatında projelerle ilgili 2011 tarihinde yayımlanıp, yürürlüğe giren EMO ve MMO'nun asansörlere ait mühendislik hizmetleri yönetmelikleri dışında, montaj ve işletme aşamasında iki ana yönetmelik bulunmaktadır: İlki 95/16/AT Direktifi'nin çevirisi, 2007 yılında yayımlanan Asansör Yönetmeliği, diğeri 2011 yılında revize edilen Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği. Bu yönetmeliklerin yürürlükte olduğuna dair hala haberi olmayanlar var, daha da kötüsü bu yönetmeliklerde yazmayanları, başkalarından duydukları ya da yanlış yazanlardan bilgilenererek kural zannedenler var. Ayrıca asansör ile binanın ilişkisini yani İmar Kanunu ve yönetmeliklerini, Topraklama Yönetmeliği'ni, Yangın Yönetmeliği'ni, Yapı Denetim Yönetmeliği'ni, İç Tesisat Yönetmeliği'ni, özürler ile ilgili yönetmelikleri yok sayanlar var. Hatta elektrik mühendisinin bu alanda varlığından rahatsız olanlar var! Eğer bu yönetmelikler ve standartlar uygulanmaz ise yukarıda bahsettiğimiz olumsuzluklar devam edecek ve biz de yeni taziye mesajları yayınları dinlemeye devam edeceğiz.

Bu dergimize yazı gönderen çok değerli yazarlarımıza, meslektaşlarıma, Yayın Kurulu'nun değerli üyelerine en içten sevgi ve saygılarımı sunar, okurlarımızın değerli eleştirilerine şimdiden teşekkür ederim. ■